Пазакласнае мерапрыемства «Табе, Беларусь, у вяках красавацца»

Грамадзянска-патрыятычнае выхаванне навучэнцаў

М. Л. Федзюковіч-Раманюк,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
СШ № 4 г. Іванава

Падчас пазакласнага мерапрыемства «Табе, Беларусь, у вяках красавацца» ўдзельнікам прапануецца адправіцца ў займальнае падарожжа па родным краі, падрабязна пазнаёміцца з культурнай і гістарычнай спадчынай нашай Радзімы, яе дасягненнямі і подзвігам беларускага народа, успомніць пра выдатных асоб, якія ўнеслі свой уклад у развіццё нашай краіны, пра падзеі, якія пакінулі след у нашай гісторыі, і аб тых прыгажосцях, якія натхняюць нас на подзвігі. У завяршэнне мерапрыемства ствараецца прастора для адкрытай дыскусіі, дзе кожны можа падзяліцца сваімі думкамі і пачуццямі пра Радзіму, атрымае магчымасць пачуць розныя меркаванні і погляды, што дапаможа лепш зразумець адзін аднаго і ўмацаваць нашу агульную любоў да Беларусі. Удзельнікі мерапрыемства – вучні 7 класа.

Мэта мерапрыемства: фарміраванне ў дзяцей вобраза Радзімы і гонару за дасягненні роднай краіны.

Задачы:

- пашыраць веды вучняў аб гісторыка-культурнай спадчыне Беларусі;
- развіваць цікавасць да гісторыі роднай краіны;
- выхоўваць высокую грамадзянскасць, пачуццё патрыятызму;
- выхоўваць павагу да нацыянальнай культуры, традыцый, звычаяў.

Ход мерапрыемства

І. Уводны этап

Вучань чытае верш У. Караткевіча «Беларуская песня»

Дзе мой край? Там, дзе вечную песню пяе Белавежа,
Там, дзе Нёман на захадзе помніць варожую кроў,
Дзе на ўзвышшах Наваградскіх дрэмлюць суровыя вежы
І вішнёвыя хаты глядзяцца ў шырокі Дняпро.
Ты ляжыш там, дзе сіняя Прыпяць ласкава віецца,
Дзе Сафія плыве над Дзвіною, нібы карабель...
Там, дзе сэрца маё з першым крокам, як молат, заб'ецца,
Калі б нават сляпым і глухім я прыйшоў да цябе.
Што сляпым? Нават мёртвым успомню высокія зоры,
Над ракою чырвонай і цьмянай палёт кажаноў,
Белы ветразь на сініх, на гордых, як мора, азёрах,
І бары-акіяны, і неба – разлівы ільноў.
Дзе мой край?
Там, дзе людзі ніколі ня будуць рабамі,
Што за паліўку носяць ярмо ў безнадзейнай турме,
Дзе асілкі-хлапцы маладымі ўзрастаюць дубамі,
А мужчыны, як скалы, – ударыш, і зломіцца меч.
Дзе мой край?
Там, дзе мудрыя продкі ў хвоях паснулі,
Дзе жанчыны, як радасны сон у стагах на зары,
А дзяўчаты, як дождж залаты. А сівыя матулі,
Як жніўё з павуціннем і добрае сонца ўгары.
Там звіняць неўміручыя песні на поўныя грудзі,
Там спрадвеку гучыць мая мова, булатны клінок.
Тая гордая мова, якую й тады не забудзем,
Калі сонца з зямлёю ў апошні заглыбяцца змрок.
Ты – наш край.

Ты–чырвоная груша над дзедаўскім домам,

Лістападаўскіх знічак густых фасфарычная раць,

Ты – наш сцяг, што нікому, нікому на свеце, нікому

Не дамо абсмяяць, апаганіць, забыць ці мячом зваяваць.

Мы клянёмся табе баразной сваёй першай на полі

І апошняй раллёй, на якую ўпадзём у журбе.

Мы клянёмся табе, што ніколі,

Ніколі,

Ніколі,

Так,

Ніколі не кінем,

Не кінем,

Не кінем цябе.

Настаўнік. Добры дзень, паважаныя сябры! Вітаю вас на пазакласным мерапрыемстве «Табе, Беларусь, у вяках красавацца!». Вы, мабыць, заўважылі, што на вашых партах ляжаць папяровыя сурвэткі. Вазьміце, калі ласка, па адной і згарніце яе напалову любым спосабам. Адарвіце з любога краю вугалок. Згарніце яе яшчэ раз напалову і зноў адарвіце кавалачак з любога вугалка. Згарніце ў трэці раз напалову і зноў адарвіце. А цяпер разгарніце і прадэманструйце тое, што ў вас атрымалася. Наўрад ці знойдзецца пара сурвэтак, на якіх паўтараецца малюнак. Як вы думаеце, чаму мы атрымалі такі вынік? (*Дзеці адказваюць.)* Кожны чалавек унікальны, ён валодае толькі яму ўласцівымі якасцямі. Але, нягледзячы на тое, што мы такія розныя, многае нас аб’ядноўвае. Як вы лічыце, што можа аб'ядноўваць нас з вамі? (*Адказы дзяцей.)* Так, усе мы – жыхары выдатнай краіны. Наша Радзіма – Рэспубліка Беларусь. У кожнага чалавека ёсць Радзіма, і кожны любіць яе. Што ж абазначае слова «Радзіма»? (*Адказы вучняў.)*

Радзіма – гэта шчасце, Радзіма – гэта рай,

Радзіма – гэта песні, што льюцца з краю ў край.

Радзіма – гэта сонца, зямля ў зіхценні рос.

І любім мы Радзіму, яна – наш светлы лёс.

ІІ. Асноўны этап

Настаўнік. Радзіма, Айчына, Бацькаўшчына. Гэтыя словы мы чулі з самых малых год, мы да іх прывыклі, як прывыклі да слоў мама, тата, сям'я. І, магчыма, мы яшчэ не задумваліся над тым, што значаць яны для кожнага з нас. Многае можа родная сям'я, многае можа родная зямля. Можа накарміць нас цёплым і смачным хлебам, напаіць крынічнай вадой, зачаравац сваёй прыгажосцю, даць сцяжынку ў самастойнае жыццё.

Беларусь – зялёны лісток на карце: лясы, пералескі, лугі, пушчы, ураджайныя палеткі. Вакол нас – карагод краін. Прыгадайце, калі ласка, з якімі краінамі мяжуе Беларусь? (*Дзеці прымацоўваюць на карце назвы краін: Расія, Украіна, Літва, Латвія, Польшча.*)

Наша Рэспубліка Беларусь – незалежная дзяржава і мае свае сімвалы. Назавіце сімвалы нашай дзяржавы. (*Дзеці адказваюць.)* Мы павінны ведаць свае сімвалы і адносіцца да іх з павагай і гонарам, як сапраўдныя грамадзяне сваёй краіны.

Вядучы. Нашую краіну называюць яшчэ зямлёй пад белымі крыламі. Расправіўшы белыя ветразі крылаў, ляцяць буслы. Іх у Беларусі вельмі шмат. Сваімі крыламі яны нібыта накрываюць нашу краіну. Таму яе так і называюць – зямля пад белымі крыламі. А што ж нясуць на сваіх крылах буслы? (*Дзеці называюць каштоўнасці Беларусі. На дошцы размешчаны буслы з каштоўнасцямі Беларусі.)* Буслы прынеслі нам каштоўнасці, якія трэба берагчы. Кожны грамадзянін павінен ведаць гісторыю сваёй краіны, яе мову, вывучаць прыроду і славутасці роднага краю. Бо дзякуючы культуры, прыродзе, традыцыям, сям'і будуецца квітнеючая будучыня нашага народа.

Настаўнік. А зараз папрашу вас быць уважлівымі: мы правядзём з вамі невялікую віктарыну і даведаемся, наколькі сапраўднымі грамадзянамі роднай зямлі вы з'яўляецеся.

Віктарына

1. Як у даўніну называлі Беларусь?(*Белая Русь.)*

2. Назавіце сінонім слова Радзіма. (*Айчына, Бацькаўшчына.)*

3. Колькі абласцей у нашай дзяржаве? Пералічыце іх.(*6: Брэсцкая, Віцебская, Гомельская, Гродзенская, Мінская, Магілёўская.)*

4. Які злак намаляваны на гербе Беларусі? *(Пшаніца.)*

5. Якога колеру больш за ўсё на сцягу нашай рэспублікі? *(Чырвонага.)*

6. Якімі словамі пачынаецца гімн Беларусі? (*Мы – беларусы, мірныя людзі.)*

7. Ад якіх плямёнаў пайшлі беларусы? *(Крывічы, дрыгавічы, радзімічы.)*

8. Якая плошча нашай дзяржавы? *(207 тысяч кв. км.)*

9. Колькі краін мяжуе з нашай Беларуссю? Назавіце іх.*(5: Расія, Украіна, Літва, Латвія, Польшча.)*

10. Якая прыблізная колькасць насельніцтва нашай дзяржавы*? (Каля 10 мільёнаў чалавек.)*

11. Назавіце галоўныя рэкі Беларусі. *(Нёман, Прыпяць, Заходняя Дзвіна, Днепр, Сож, Беразіна.)*

12. Назавіце найбольш вядомых пісьменнікаў і паэтаў*(Якуб Колас, Янка Купала, Максім Танк, Максім Багдановіч і інш.)*

13. Хто з’яўляецца беларускім першадрукаром? *(Ф.Скарына.*)

14. Як звалі беларускую жанчыну, якую царква аб’явіла святой*? (Е. Полацкая.)*

15. Назавіце мемарыяльны комплекс, прысвечаны спаленым у час Вялікай Айчыннай вайны вёскам. *(Хатынь.)*

16. Калі наша краіна адзначае Дзень Незалежнасці? *(*3 *ліпеня.)*

Вядучы. Мая Беларусь…Па нашых землях тапталіся ворагі. Прыходзілі да нас з мячамі, з ружжамі і гарматамі, на танках і самалётах. Нішчылі людзей, палілі хаты, гарады, адбіралі скарбы, і не мінула гэта наш Іванаваўскі раён, дзе таксама да тла былі спалены некаторыя вёскі.

Дзеці на дошцы на карце раёна размяшчаюць назвы вёсак, якія былі спалены ў гады вайны ў Іванаўскім раёне.(13 вёсак)

Вядучы. Ніколі і нікому не ўдавалася зняволіць вольналюбівы народ. Званы Хатыні, мемарыял у Брэсцкай крэпасці-герой нагадваюць жывым: «Людзі! Помніце! Не дапусціце новай бойні!» Вялікую цану заплаціў беларускі народ за сваю свабоду. Загінуў кожны трэці беларус у гады Вялікай Айчыннай вайны. У памяць аб загінуўшых у час вайны ўзведзены мемарыялы славы, помнікі, на брацкіх могілках ніколі не вянуць кветкі.

Вучань чытае верш А. Куляшова «Над спаленай вёскай».

Вядучы. Светлая памяць усім воінам, якія абаранялі нашу Радзіму і далі магчымасць роднай краіне стаць самай прыгожай у свеце.

Праца ў парах.

Заданне. Прайшло шмат гадоў, Беларусь вырасла. Разам з яе ростам з’яўляліся новыя дасягненні нашай краіны.У квадраце літар схаваны назвы 6 слоў, якія ўвасабляюць гонар нашай краіны. Ваша задача – адшукаць іх і запісаць.

								а		
				б				а		

1.А___________________
2.М__________________
3.П___________________
4.К___________________
5.Г___________________
6.С___________________

Медыцына, прамысловасць, спорт, гісторыя, адукацыя, культура – у кожнай з гэтых абласцей па праве ёсць чым ганарыцца.

На дошку мацуюцца малюнкі.

МЕДЫЦЫНА: перасадка органаў і хірургія – тое, чым славяцца беларускія дактары на ўвесь свет.

СПОРТ: Дар’я Домрачава, Антон Кушнір, Вікторыя Азаранка, Максім Мірны і інш.

КУЛЬТУРА: культурныя каштоўнасці нашай краіны – Белавежская пушча, Мірскі замак, Слуцкія паясы, Нясвіжскі замак, Сафійскі Сабор.

ПРАМЫСЛОВАСЦЬ: у нашай краіне ахопліваецца вялізная колькасць прамысловых галін, пачынаючы ад сельскай гаспадаркі і вырабам розных прадуктаў харчавання, заканчваючы машынабудаваннем і атамнай электра-станцыяй.

ГІСТОРЫЯ: беларуская зямля выгадавала шмат выдатных гістарычных дзеячаў, прадстаўнікоў літаратуры і мастацтва, палітыкаў і вучоных. Гэтыя вялікія людзі ўнеслі вялікі ўклад у гісторыю, развіццё культуры і навукі, як сваёй Айчыны, так і іншых дзяржаў. З апошніх касманаўт Марына Васілеўская.

АДУКАЦЫЯ: Рэспубліка Беларусь уваходзіць у групу 30 найбольш развітых краін па паказчыках у сферы адукацыі.

Вядучы. Наш народ заўсёды будзе памятаць імёны асветніцы Еўфрасінні Полацкай , першадрукара Францыска Скарыны і славутага паэта Сімяона Полацкага. Нельга не ўзгадаць Фёдара Дастаеўскага. Вядома, можна казаць, што ён тут ніколі не быў і нічога не напісаў. Але з Іванаўскай зямлі паходзіць род Дастаеўскіх. І сёння гэтыя мясціны наведваюць праўнукі і прыхільнікі творчасці сусветнага класіка. Але асабліва ганарацца ў раёне сваім земляком Напалеонам Ордам, які ўславіў не толькі родныя Варацэвічы, але і ўсю Беларусь далёка за межамі.

Ёсць і ў раёна сучасныя руплііўцы: тут на слыху імя Марыі Гарупы, якая пакінула вялікую спадчыну, узняўшы вялікі пласт інфармацыі аб вёсках Іванаўскага раёна. Усе дэталі выкладзены ў кнізе «Вёска, дзе буслы ўзнімаюць крылы». Рэгіён ганарыцца Анатолем Крэйдзічам, аўтарам цікавых кніг, Лізаветай Саханчук, якая піша цікавыя творы патрыятычнага і

краязнаўчага характару. Годны павагі паэт Андрэй Мазько, зачароўвае паэтычнымі творамі Надзея Паліўка...

Іванаўскі раён знакаміты не толькі выдатнымі людзьмі – адданымі сваёй малой Радзіме, сваёй справе, але і памятнымі мясцінамі, гісторыяй, і займае годнае месца сярод рэгёнаў Брэсцкай вобласці.

Сёння горад Іванава з’яўляецца культурнай сталіцай Беларусі. І гэта гаворыць аб тым, што тут сапраўды жывуць таленавітыя людзі.

Прыгожая наша Іванаўская зямля! З вышыні птушынага палёту выдатна відаць, як цёмна-зялёныя лясы змяняюцца жоўтымі палямі, салатавымі лугамі і карычневымі балотамі, усё гэта хараство перасякаюць блакітныя прамяні рэк, а паўсюль сінімі плямамі блішчаць сажалкі і азёры.

Зямля мая родная, Іванаўшчына! Усё ў цябе дзівоснае, усе поўніцца высокім сэнсам, і лёс твой – у тваіх уласных руках.

Выконваецца музычная кампазіцыя на цымбалах.

Настаўнік. А зараз я прапаную вам праверыць, наколькі добра вы ведаеце нашу культурную спадчыну. Мова чалавека, народа багатая, калі ў ёй шмат песень, казак, прыказак. Складзіце, калі ласка, прыказкі.

Няма смачнейшай вадзіцы	бору песню спявае.
Усякай птушцы сваё	ад Радзімы не адракайся.
Родная зямелька як	і цябе пашануюць.
На чужыне і	дарэмна не гаворыцца.
Кожная сасна свайму	гняздо міла.
Родная зямля мякчэй	як з роднай крыніцы.
Бацькоў не цурайся, а	зморанаму пасцелька.
Шануй людзей, то	камар загіне.
Бацькоўскае слова	чужой пярыны.

Дзеці складаюць прыказкі і тлумачаць іх.

Настаўнік. Галоўным багаццем любой краіны з’яўляецца чалавек, і якім вырасце гэты чалавек – такім будзе і будучыня краіны. І хай кожны

абавязкова падумае, чым мы, як грамадзяне сваёй краіны, можам ганарыцца і што самі можам зрабіць для далейшага росквіту нашай Радзімы.

Вучні пішуць на сцікерах пажаданні роднай краіне і прымацоўваюць на дошку.

III. Заключны этап

Настаўнік. Памятайце: за намі будучыня. Беларусь сучасная крочыць разам з прагрэсам і часам. Умелая, таленавітая, яна будуе і вырабляе, выкарыстоўвае інавацыі і высокія тэхналогіі, актыўна ўдзельнічае ў сусветным інтэграцыйным працэсе. Любіце і шануйце сваю краіну, свой народ і яго гісторыю, захоўвайце і перадавайце яе сваім нашчадкам. Шануйце сваю малую радзіму, праслаўляйце яе сваёй крапатлівай працай, сваімі поспехамі і добрамі справамі.

Вакальная група выконвае песню «Беларуская мова».

ЛІТАРАТУРА

1. **Буткевич, В. В.** Патриотическое воспитание учащихся: история и современность / В. В. Буткевич. – Минск: НИО, 2010. – 208 с.

2. **Сорокина, Е. Е.** Формирование эмоционально-ценностного отношения учащихся к миру при изучении регионов и стран в курсе географии на профильном уровне: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Сорокина Елена Евгеньевна; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. – СПб., 2008. – 18 с.